

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Wysokość dofinansowania unijnego w podziale na poszczególne priorytety (w euro)												
Priorytet I	Priorytet II	Priorytet III	Priorytet IV	Priorytet V	Priorytet VI	Priorytet VII	Priorytet VIII	Priorytet IX	Priorytet X	Priorytet XI	Priorytet XII	Priorytet XIII
Badania naukowe i innowacje	Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu	Ochrona zasobów środowiska i klimatu	Efektywne wykorzystanie energii	Zrównoważona mobilność miejska	Zrównoważony system transportu	Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych	Zwiększanie spójności społecznej	Zaspokajanie potrzeb rynku pracy	Lepsza edukacja	Rozwój zrównoważony terytorialnie	Wsparcie wdrażania Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 w ramach EFS+	Wsparcie wdrażania Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 w ramach EFRR
111 627 919	162 010 000	234 110 000	329 576 296	127 035 354	228 584 811	235 523 076	260 463 545	229 555 236	185 300 000	230 696 811	28 522 939	68 951 832

<p>Priorytet I</p> <p>Badania naukowe i innowacje</p>
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Rozwijanie i wzmocnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</p>
<p>Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu</p>
<p>I. Rozwój infrastruktury B+R organizacji badawczych prowadzących działalność gospodarczą (m.in. zakup aparatury i urządzeń laboratoryjnych oraz wartości niematerialnych i prawnych, na bazie których planowane jest prowadzenie działalności B+R na rzecz przedsiębiorstw oraz usługi szkoleniowe w zakresie wykorzystania nabytej infrastruktury)</p> <p>II. Wsparcie infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (w tym usługi szkoleniowe w zakresie wykorzystania nabytej infrastruktury) oraz budowa potencjału ośrodków innowacji</p> <p>III. Kompleksowe działania dotyczące usług związanych z pobudzaniem transferu technologii i komercjalizacją badań, m.in. analiza innowacyjnych pomysłów pod kątem możliwości ich wdrożenia i komercjalizacji, opracowanie strategii komercjalizacji, opracowanie studiów wykonalności, przeprowadzenie badań rynkowych, usługi wyceny własności intelektualnej, usługi związane z ochroną własności intelektualnej</p> <p>IV. Projekty B+R (obejmujące badania przemysłowe i/lub eksperymentalne prace rozwojowe) realizowane przez przedsiębiorstwa lub ich konsorcja (w tym w partnerstwie z organizacjami badawczymi), mające na celu opracowanie nowych produktów/usług, procesów lub też wprowadzenie znaczących ulepszeń do istniejących produktów/usług, procesów</p> <p>V. Zlecenie opracowania rozwiązań technicznych, technologicznych i/lub organizacyjnych (badania przemysłowe lub prace rozwojowe lub wsparcie innych faz procesu projektowego) zakończone wdrożeniem do etapu pierwszej produkcji</p> <p>VI. Projekty badawczo-wdrożeniowe realizowane przez przedsiębiorstwa lub ich konsorcja (w tym w partnerstwie z organizacjami badawczymi), zmierzające do komercjalizacji wyników prac B+R przez przedsiębiorstwa</p> <p>VII. Wdrożenie wyników prac B+R oraz innowacji przez MŚP (w tym wsparcie rozwoju eksportu produktów innowacyjnych)</p> <p>VIII. Wsparcie rozwoju kompetencji osób zarządzających infrastrukturą B+R w celu podniesienia poziomu jej komercyjnego wykorzystania jako element projektów</p>
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości</p>
<p>Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu</p>
<p>I. Wspierania nowych kompetencji i umiejętności pracowników MŚP oraz jednostek badawczych, jak również ośrodków innowacji i inkubatorów przedsiębiorczości w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz w celu zwiększenia innowacyjności gospodarki (m.in. w zakresie cyfryzacji i zastosowania rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 oraz GOZ)</p> <p>II. Zwiększania zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem szkół wyższych, instytucji badawczych, organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego</p>

<p>Priorytet II</p> <p>Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu</p>
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p>
<p>Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu</p>
<p>I. Rozwój elektronicznych usług publicznych na poziomie regionalnym i lokalnym (tworzenie, cyfryzacja nowych usług, poprawa funkcjonalności i e-dojrzałości istniejących usług, integracja usług, tworzenie i rozwijanie platform służących udostępnianiu usług, rozwój infrastruktury informatycznej jednostek, wsparcie systemów elektronicznego zarządzania dokumentacją, rejestrów publicznych, rozwoju aplikacji i systemów bazodanowych)</p> <p>II. Udostępnienie informacji sektora publicznego oraz cyfrowych zasobów pozostających w dyspozycji podmiotów spoza sektora publicznego w zakresie zasobów naukowych, kulturowych i administracji (digitalizacja i udostępnianie zasobów w formie otwartych danych, rozwój repozytoriów cyfrowych wraz z infrastrukturą dla bezpiecznego i długoterminowego przechowywania zasobów, tworzenie i rozwijanie platform służących udostępnianiu zasobów cyfrowych w sposób otwarty pozwalający na ponowne wykorzystanie i dalsze przetwarzanie oraz tworzenie aplikacji w oparciu o udostępnione cyfrowo ISP)</p> <p>III. Rozwój, modernizacja i integracja danych geodezyjnych zasobów powiatowych oraz zasobów wojewódzkich, ich udostępnienie w celu tworzenia związanych z nimi usług cyfrowych</p> <p>IV. Projekty z zakresu infrastruktury informacji przestrzennej</p> <p>V. Projekty z zakresu usług e-zdrowia oraz informatyzacji jednostek w sektorze ochrony zdrowia mające na celu zapewnienie interoperacyjności i integrację systemów informatycznych świadczeniodawców z centralną architekturą informatyczną e-zdrowia, w tym: wsparcie rozwoju elektronicznej dokumentacji medycznej, rozwiązań z zakresu telemedycyny, sztucznej inteligencji oraz cyfryzacji procesów back-office i rozwoju infrastruktury informatycznej służącej poprawie dojrzałości cyfrowej placówek medycznych</p> <p>VI. Projekty z zakresu rozwoju cyberbezpieczeństwa, tj. wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów, o zasięgu regionalnym i lokalnym</p> <p>VII. Projekty w zakresie transformacji cyfrowej MŚP, jako dodatkowy element projektów wsparcia rozwoju kompetencji cyfrowych</p>
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p>
<p>Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu</p>
<p>I. Zapewnienie szerokiego wachlarza wysokiej jakości usług prorozwojowych dla MŚP prowadzących do zwiększenia ich konkurencyjności, produktywności, innowacyjnego rozwoju przy wykorzystaniu potencjału IOB/ośrodków innowacji/klastrów, z uwzględnieniem dostępności odpowiedniej oferty usług, w tym dla przedsiębiorców mających siedzibę poza dużymi ośrodkami miejskimi</p>

II. Wsparcie dla MŚP dotyczące inwestycji początkowej, związanej z wyposażeniem/ doposażeniem przedsiębiorstwa w celu wprowadzenia na rynek nowych/udoskonalonych produktów/usług/ technologii, jako dodatkowy element projektów wsparcie zastosowania nowoczesnych technologii IT

III. Kompleksowe wsparcie promocji oferty MŚP oraz ich internacjonalizacja, w powiązaniu z celami zidentyfikowanymi w strategii inteligentnej specjalizacji, począwszy od analizy możliwości wejścia na rynki zagraniczne, poprzez wsparcie w opracowaniu i wdrożeniu strategii wejścia przedsiębiorstwa na rynek zagraniczny, promocję oferty MŚP poprzez udział w targach, wystawach i misjach gospodarczych, tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora, a także rozwijanie zaawansowanych form współpracy międzynarodowej

IV. Wsparcie MŚP na wczesnym etapie rozwoju

V. Usługi inkubacyjne dla nowopowstałych firm

VI. Budowanie i wzmocnianie powiązań klastrowych

Priorytet III

Ochrona zasobów środowiska i klimatu

Cel szczegółowy

Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Rozwój potencjału służb publicznych poprzez wyposażenie w sprzęt i materiały do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń naturalnych, w tym doposażenie magazynów przeciwpowodziowych

II. Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego

III. Budowę, przebudowę, rozbudowę, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów

IV. Wspieranie inwestycji w zakresie małej retencji wodnej, w szczególności w naturalnych ekosystemach, na obszarach cennych przyrodniczo oraz ekosystemach przekształconych wykorzystywanych na potrzeby produkcji rolnej, w tym poprzez zabiegi agrotechniczne, dobór gatunków i zbiorowisk roślin

V. Zrównoważone zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w szczególności z wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury oraz zastosowanie wodoprzepuszczalnych nawierzchni

VI. Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu miast, z wyłączeniem miast wspieranych w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej oraz programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

VII. Projekty w zakresie adaptacji do zmian klimatu miast, w tym nieposiadających planów adaptacji do zmian klimatu, z wyłączeniem miast wspieranych w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej oraz programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027;

VIII. Wsparcie systemów doradztwa sprzyjających osiągnięciu neutralności klimatycznej;
IX. Działania informacyjno-edukacyjne i edukacyjne w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych - jako element szerszego projektu związanego z adaptacją do zmian klimatu
Cel szczegółowy
Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
I. Projekty z zakresu gospodarki ściekowej w aglomeracjach od 2 do 15 tys RLM ujętych w KPOŚK, które nie spełniają wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych
II. Projekty z zakresu budowy infrastruktury do ujmowania, uzdatniania i dystrybucji wody, realizowane w ograniczonym zakresie jako element kompleksowych projektów regulujących gospodarkę ściekową (w ramach KPOŚK) lub jako samodzielne projekty dla których zapewniony jest odpowiedni sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r., dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych
III. Projekty z zakresu modernizacji, naprawy infrastruktury do ujmowania, uzdatniania i dystrybucji wody, ograniczające straty w dostawach wody do spożycia, zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii oraz zwiększające efektywność wykorzystania wody w gminach o liczbie ludności nie większej niż 15 tys. mieszkańców
Cel szczegółowy
Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
I. Projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych (w tym budowa / modernizacja PSZOK, punktów napraw i przygotowania do ponownego użycia, systemowe zagospodarowanie odpadów w kompostownikach przydomowych); ➤ Infrastruktury do recyklingu i innych procesów odzysku odpadów wraz z procesami przygotowania odpadów do ich odzysku (rozbudowa linii sortowniczych odpadów w celu zwiększenia stopnia oraz jakości odzysku/recyklingu materiałów, modernizacja instalacji przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, budowa instalacji do przygotowania wyselekcjonowanych frakcji odpadów do recyklingu i innych procesów odzysku odpadów oraz do procesów produkcyjnych wykorzystujących odpady jako surowce); ➤ Modernizacji procesów technologicznych w istniejących instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów poprzez dostosowanie do przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie
II. Projekty polegające na wsparciu instalacji do unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych
III. Projekty mające na celu zminimalizowanie zużycia surowców, ilości wytwarzanych odpadów produkcyjnych, emisji zanieczyszczeń i strat energii służące osiągnięciu założeń GOZ

IV. Projekty polegające na zamykaniu obiegu odpadów organicznych, w tym przetwarzanie/ wykorzystanie odpadów organicznych np. biomasa i bioprodukty V. Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym
Cel szczegółowy
Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
I. Działania ochronne mające na celu zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, grzybów, zwierząt II. Monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, grzybów, zwierząt jako element projektu ochrony bioróżnorodności III. Budowa, rozwój ośrodków oraz centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime na obszarach miejskich i pozamiejskich, np. banków genowych, ogrodów botanicznych oraz parków miejskich służących ochronie i zwiększaniu różnorodności biologicznej IV. Zwalczanie inwazyjnych gatunków flory i fauny, jako element projektu ochrony bioróżnorodności V. Rozbudowa i doposażenie ośrodków rehabilitacji dzikich zwierząt VI. Przebudowa/remont ośrodków edukacji ekologicznej, w tym doposażenie zaplecza dydaktycznego VII. Rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo służącej ograniczeniu antropopresji i degradacji środowiska VIII. Opracowanie / aktualizacja dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody IX. Opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej obszaru realizacji projektu ochrony bioróżnorodności jako element projektu X. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą
Priorytet IV
Efektywne wykorzystanie energii
Cel szczegółowy
Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
I. Projekty w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenia EE w przedsiębiorstwach wynikające z audytu (np. ograniczenie energochłonności, energooszczędne oświetlenie wewnętrzne i zewnętrzne, modernizacja

- systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, instalacja urządzeń OZE]
- Kompleksowej termomodernizacji budynków w przedsiębiorstwach wraz z instalacją urządzeń OZE

II. Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa

III. Zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w procesach wytwórczych w przedsiębiorstwach, w tym przebudowa lub wymiana instalacji technologicznych oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych

IV. Przebudowa/wymiana nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków, z wyłączeniem inwestycji w budownictwie jednorodzinym

V. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej / chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności

VI. Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej / chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności

VII. Budowa budynków pasywnych przez sektor publiczny, mająca na celu pełnienie przez ten sektor wzorcowej roli w zakresie EE

VIII. Efektywne sieci ciepłownicze/chłodnicze wraz z magazynami energii (budowa/rozbudowa/ modernizacja), inwestycje do 5 MW mocy zamówionej

IX. Budowa/rozbudowa/przebudowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego

Cel szczegółowy

Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Budowa instalacji do produkcji biopłynów i biometanu, biopaliw II i III generacji

II. Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), w tym z zapewnieniem możliwości usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest przed dokonaniem montażu instalacji

III. Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE)

IV. Budowa/rozbudowa/przebudowa lokalnych źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło/paliwa zdekarbonizowane z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową

Priorytet V

Zrównoważona mobilność miejska
Cel szczegółowy
Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Zakup oraz modernizację taboru trolejbusowego i niskoemisyjnego taboru autobusowego oraz zeroemisyjnego taboru szynowego dla połączeń miejskich i podmiejskich wraz z niezbędną infrastrukturą</p> <p>II. Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury transportu publicznego, w tym dostosowanie jej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p> <p>III. Inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany i zwiększające ruch pieszy i rowerowy w centrach miast i ich obszarach funkcjonalnych</p> <p>IV. Inwestycje (budowa, rozbudowa i przebudowa) obejmujące systemy ITS wspierające dekarbonizację transportu i zrównoważoną mobilność, jak również rozwiązania umożliwiające integrację taryfową i wdrożenie koncepcji „Mobilność jako Usługa” (MaaS), w tym systemy biletowe i aplikacje planowania podróży</p> <p>V. Działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego, jako element szerszego projektu związanego z infrastrukturą transportową</p> <p>VI. Działania związane z przygotowaniem i aktualizacją Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej opracowywanych i wdrażanych przez odpowiednie organy gmin lub umocowane do tego formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego</p>

Priorytet VI
Zrównoważony system transportu
Cel szczegółowy
Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. W zakresie infrastruktury drogowej o kategorii niższej niż drogi krajowe przewiduje się inwestycje zapewniające niezbędne połączenia (poprzez budowę i przebudowę połączeń drogowych) do sieci TEN-T, przejść granicznych, terenów inwestycyjnych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi zrównoważonego transportu.</p> <p>II. W zakresie infrastruktury dróg wojewódzkich przewiduje się również:</p> <ul style="list-style-type: none"> inwestycje umożliwiające wykonywanie codziennych przewozów publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej;

- budowę obwodnic;
- punktowe inwestycje zapewniające poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz inwestycje zwiększające bezpieczeństwo niezmotoryzowanych uczestników ruchu;
- rozwój ITS dla transportu drogowego oraz aktywnej mobilności;
- budowę infrastruktury ładowania/tankowania pojazdów bezemisyjnych

III. Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego, w tym dróg rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych

Priorytet VII

Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych

Cel szczegółowy

Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Inwestycje w infrastrukturę edukacji przedszkolnej, w tym w szczególności na obszarach deficytowych, m.in.: budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej w tym, m.in. place zabaw wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia gwarantującego wysoką jakość kształcenia

II. Adaptacja pracowni symulujących rzeczywiste warunki pracy do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami w szkołach/placówkach ogólnodostępnych

III. Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego w celu dostosowania do potrzeb rynku pracy, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury placówek oświaty i zapewnienie niezbędnego wyposażenia placówek gwarantującego wysoką jakość kształcenia

IV. Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ustawicznego zawodowego i praktycznego prowadzonego w formach pozaszkolnych, tj. kwalifikacyjnych kursów zawodowych, kursów umiejętności zawodowych (z wyłączeniem kursów kompetencji ogólnych), w celu umożliwienia uzyskania i uzupełnienia umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych

V. Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa wyższego zawodowego oraz specjalistyczną infrastrukturę (typu pracownie zawodowe) szkolnictwa wyższego akademickiego prowadzącego studia o profilu praktycznym w celu podniesienia jakości kształcenia i dostosowania do potrzeb rynku pracy, m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa, adaptacja i modernizacja infrastruktury i zapewnienie niezbędnego wyposażenia (dla osób ze specjalnymi potrzebami)

VI. Inwestycje w infrastrukturę włączającą dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Cel szczegółowy

Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym

osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Projekty w zakresie:

- robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwoju usług w społeczności lokalnej i deinstytucjonalizacji usług w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych;
- robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury społecznej na rzecz integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz w ramach działań skierowanych do obywateli państw trzecich;
- robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury na potrzeby realizacji usług w społeczności lokalnej w szczególności na rzecz osób z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorych i osób starszych w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych;
- robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury mieszkań o charakterze chronionym, treningowym i wspomagającym (w uzasadnionych przypadkach także zakup lokali mieszkalnych na przedmiotowe cele) skierowanej w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz działań ukierunkowanych na deinstytucjonalizację pieczy zastępczej czy usług dla osób w kryzysie bezdomności;
- robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury mieszkań o charakterze chronionym, wspomagającym, mieszkań z usługami (w uzasadnionych przypadkach także zakup lokali mieszkalnych na przedmiotowe cele) skierowanej dla cudzoziemców objętych indywidualnym planem integracji w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz w ramach działań skierowanych do obywateli państw trzecich

II. Wsparcie infrastruktury (mieszkania/lokale - z wyłączeniem budowy nowych obiektów) wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego, w tym dla cudzoziemców objętych indywidualnym planem integracji w powiązaniu z działaniami EFS+ w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz w ramach działań skierowanych do obywateli państw trzecich

Cel szczegółowy

Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Wdrożenie standardów dostępności w POZ w celu poprawy dostępności placówek POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym

II. Rozwój POZ/AOS poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie, m.in. w sprzęt medyczny, w celu poprawy dostępu do świadczeń, w tym przede wszystkim na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich

III. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych w zakresie opieki długoterminowej świadczonej w formie środowiskowej (w tym dziennej, domowej, paliatywnej i hospicyjnej) oraz środowiskowej opieki psychiatrycznej i Centrów Zdrowia Psychicznego poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie, m.in. w sprzęt medyczny

IV. Wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, w tym pozaszpitalnej oraz poprawa dostępności do opieki jednego dnia poprzez budowę, przebudowę, modernizację i/lub wyposażenie, m.in. w sprzęt medyczny

Cel szczegółowy

Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Dziedzictwo i kultura

- Wsparcie obiektów zabytkowych, zespołów tych zabytków wraz z ich otoczeniem do pełnienia funkcji związanych z kulturą poprzez prace konserwatorskie, restauratorskie, rewaloryzacyjne, renowacyjne, roboty budowlane oraz ich modernizację (z wyłączeniem rozbiórki);
- Przedsięwzięcia infrastrukturalne w sektorze kultury ukierunkowane na rozwijanie aktywności społecznej m.in. poprzez tworzenie /adaptację /dostosowanie budynków i przestrzeni do realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej, rozwój innowacji społecznych

Wsparcie w ramach powyższych typów projektów, dopuszcza wyłącznie jako ich element:

a) Zakup, modernizację wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu, roboty budowlane, modernizację infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb OzN);

b) Prace konserwatorskie zabytków ruchomych;

c) Zapewnienie niezbędnych warunków funkcjonowania instytucji i twórców kultury w sieci

- Zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym możliwość zapewnienia niezbędnych warunków funkcjonowania instytucji i twórców kultury w sieci (wyłącznie jako element projektu);
- Projekty z zakresu ochrony dziedzictwa niematerialnego;
- Projekty dotyczące nowych produktów w dziedzinie kultury;
- Monitoring i zabezpieczenie obiektów infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń;
- Rewaloryzacja i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków;
- Wsparcie dla fundacji kulturalnych, agencji i stowarzyszeń, które mobilizują nowych odbiorców za pomocą narzędzi i usług cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem ułatwiania integracji osób znajdujących się w trudniejszej sytuacji

II. Turystyka

- Wsparcie tworzenia nowych, rozbudowa istniejących miejsc atrakcyjnych turystycznie poprzez roboty budowlane, modernizację, wyposażenie infrastruktury ułatwiającej dostęp do miejsc i obszarów atrakcyjnych turystycznie m.in. infrastruktura zlokalizowana wokół istniejących zbiorników wodnych (kąpieliska, plaże, pomosty, mola, przystanie wodne, bulwary, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady);
- Roboty budowlane, modernizacja szlaków turystycznych i wyposażenie ich w niezbędną infrastrukturę (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb OzN);
- Projekty dotyczące nowych produktów w dziedzinie turystyki wykorzystujące walory historyczne, kulturowe i przyrodnicze regionu

<p>Priorytet VIII</p> <p>Zwiększanie spójności społecznej</p>
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>
<p>Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu</p>
<p>I. Aktywizacja społeczna i zawodowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób, rodzin, środowisk lokalnych zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w szczególności osób defaworyzowanych na rynku pracy, wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej oraz wsparcie towarzyszące w postaci: poprawy kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i rekreacji oraz uczestnictwa w kulturze, a także poprawy warunków mieszkaniowych, w tym w ramach podmiotów reintegracyjnych (CIS i KIS) włącznie z tworzeniem nowych podmiotów; • Kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w szczególności wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie asystencji osobistej, w tym także w ramach podmiotów reintegracyjnych (WTZ, ZAZ, CIS, KIS) włącznie z tworzeniem nowych podmiotów, za wyjątkiem WTZ; • Podnoszenie świadomości na temat przepisów i polityk antidyskryminacyjnych; współpraca ze społecznościami lokalnymi, społeczeństwem obywatelskim (w tym organizacjami pozarządowymi) i partnerami społecznymi w celu zwalczania dyskryminacji, w tym działania promocyjne, kampanie informacyjne i inicjatywy informacyjne z udziałem „ambasadorów” (osób uznanych i szanowanych w społeczności docelowej); • Projekty bezpośrednio związane ze zwalczaniem wszelkich form dyskryminacji – stworzenie systemu wsparcia dla osób dyskryminowanych (np. ofiar mowy nienawiści lub przemocy ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność i inne powody) <p>II. Ekonomia Społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy i utrzymania tych miejsc w PS; • Usługi wsparcia rozwoju ES dla PES i PS, w tym usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe OWES; • Wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w PS; • Usługi wspierające rozwój PS realizowane w szczególności za pośrednictwem BUR; • Działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES
<p>Cel szczegółowy</p>
<p>Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p>

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Wsparcie integracji obywateli państw trzecich, w szczególności migrantów zarobkowych, w procesie integracji na rynku pracy oraz zatrudniających ich przedsiębiorców, w tym utworzenie i funkcjonowanie Centrum Integracji</p> <p>II. Usługi, które pozwolą na lepsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie, m.in. kursy języka polskiego, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczanie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce, w tym m.in. legalizacji pobytu i zasad rekrutacji na uczelnie wyższe, pomoc w poszukiwaniu zakwaterowania i zatrudnienia, wsparcie w zakresie kontaktów z lokalnymi instytucjami i społecznością lokalną, wsparcie psychologiczne, wsparcie tłumacza</p> <p>III. Budowanie zdolności instytucjonalnej w administracji lokalnej, instytucjach publicznych w tym m. in. Poprzez zatrudnienie osób z Ukrainy znających język polski w stopniu co najmniej komunikatywnym, jako osób pracujących w podmiotach opieki zdrowotnej, placówkach oświatowych, podmiotach/instytucjach świadczących usługi społeczne, zawodowe, celem zwiększenia komunikacji pomiędzy obywatelami państw trzecich a pracownikami ww. instytucji</p> <p>IV. Budowanie zdolności podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych zajmujących się integracją społeczno-ekonomiczną obywateli państw trzecich, w tym m. in. poprzez zatrudnienie osób z Ukrainy znających język polski w stopniu co najmniej komunikatywnym, jako osób pracujących w podmiotach gospodarki społecznej oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych, celem zwiększenia komunikacji pomiędzy obywatelami państw trzecich a pracownikami ww. instytucji</p>
Cel szczegółowy
Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wykształcenia członków społeczności marginalizowanych obejmujące m.in. działania w zakresie edukacji dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych</p> <p>II. Działania antydyskryminacyjne na rzecz osób i instytucji z otoczenia środowiska Romów</p> <p>III. Działania w zakresie edukacji prozdrowotnej (jako działania uzupełniające i wspierające funkcjonowanie w społeczeństwie oraz na rynku pracy)</p> <p>IV. Działania w zakresie komunikacji społecznej (jako działania uzupełniające)</p> <p>V. Poprawa dostępu do podstawowych usług społecznych, w szczególności usług pomocy społecznej i opieki zdrowotnej</p>
Cel szczegółowy
Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>Usługi społeczne</p> <p>I. Projekty w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych; • wsparcia tworzenia warunków i usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania; • wsparcia opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa, poradnictwo, kształcenie potrzebne do opieki; • szkolenia kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej; • wsparcia dla tworzenia lub funkcjonowania placówek świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej i ich usług, w tym CUS; • wsparcia procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych <p>II. Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami</p> <p>III. Wsparcie w zakresie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomaganych, w tym wsparcie kadry tych mieszkań, rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe</p> <p>IV. Wsparcie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych</p> <p>Usługi zdrowotne</p> <p>V. Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych dotyczących profilaktyki chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu</p> <p>VI. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji opieki medycznej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie modeli wypracowanych na poziomie krajowym; • w zakresie psychiatrii osób dorosłych; • wdrażanie standardów dostępności w POZ i AOS; • wdrażanie modeli opieki koordynowanej; • rozwój rozwiązań regionalnych z zakresu telemedycyny, które otrzymały pozytywną opinię w procesie oceny MZ; • kompleksowe programy opieki długoterminowej
Cel szczegółowy
Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
I. Rozwój usług:

- dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie

II. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej oraz innych całodobowych instytucji opieki nad dziećmi i rodziną oraz szkolenie kadr

III. Rozwój usług wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywającej w różnego rodzaju ośrodkach / instytucjach całodobowych

IV. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą oraz inne instytucje opieki całodobowej, w których przebywają dzieci i młodzież

V. Działania wspierające system adopcji (w tym wsparcie kandydatów na rodziców adopcyjnych) oraz działania na rzecz wsparcia preadopcyjnego i postadopcyjnego

VI. Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych

VII. Rozwój usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysu, przemocy, dyskryminacji, poprzez m.in. tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej (m.in. poradnictwo psychologiczne, socjalne, terapeutyczne, prawne lub innych specjalistów, grupy wsparcia, telefony zaufania/telefoniczna interwencja kryzysowa)

VIII. Rozwój usług dla osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym

IX. Wsparcie działań na rzecz integracji społeczności zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym realizacja działań na rzecz rozwoju lokalnego

X. Działania ukierunkowane na łagodzenie skutków społecznych ubóstwa, w tym działania integracyjne, aktywizacyjne, wspierające skierowane do dzieci i rodzin

Priorytet IX

Zaspokajanie potrzeb rynku pracy

Cel szczegółowy

Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (w tym dotacje na samozatrudnienie) w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia- realizowana wyłącznie przez powiatowe urzędy pracy

II. Kompleksowa aktywizacja zawodowa realizowana w projektach OHP na rzecz osób młodych znajdujących się w szczególnej sytuacji

III. Poprawa sytuacji na rynku pracy osób ubogich pracujących oraz osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, cywilnoprawnych

IV. Realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) w ramach sieci EURES - realizacja tego typu działań ma mieć charakter warunkowy,

uzależniony od zdiagnozowanych potrzeb regionalnych rynków pracy
V. Programy obejmujące instrumenty aktywizacji zawodowej osób młodych w wieku 18-29 lat należących do grupy NEET, które znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy w ramach inicjatywy ALMA
Cel szczegółowy
Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>Projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi instytucji rynku pracy obejmujące:</p> <p>I. Podnoszenie kwalifikacji, kompetencji pracowników PSZ i innych instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy</p> <p>II. Wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES mające na celu zwiększenie pomocy dla polskich pracodawców w pozyskiwaniu pracowników z innych państw członkowskich UE/EFTA (w tym migrantów powrotnych) oraz w celu pomocy polskim bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia za granicą na unijnym rynku pracy przy zachowaniu równowagi na regionalnych i lokalnych rynkach pracy</p> <p>III. Prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy w ramach regionalnych obserwatoriów rynku pracy</p>
Cel szczegółowy
Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy, ukierunkowana na wsparcie zrównoważonego udziału w rynku pracy, a zwłaszcza kobiet, poprzez wsparcie m.in. psychologiczne, doradcze, szkoleniowe, mechanizm referencji</p> <p>II. Wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową)</p> <p>III. Upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu oraz inne działania zapewniające większą równowagę między życiem zawodowym, a prywatnym, poprzez działania świadomościowe wśród pracodawców i pracowników</p> <p>IV. Wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej w zakresie stosowania elastycznych form zatrudnienia i czasu w obniżonym wymiarze i dostosowania środowiska pracy do potrzeb pracowników</p> <p>V. Wsparcie kosztów readaptacji osób powracających do pracy po długotrwałej nieobecności u danego pracodawcy</p>

Cel szczegółowy
Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych dotyczących chorób związanych ze środowiskiem pracy oraz programów rehabilitacyjnych</p> <p>II. Programy kompleksowej rehabilitacji ułatwiającej powrót do pracy</p> <p>III. Eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy w tym programy przekwalifikowania pracowników pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, działania zapewniające zdrowe i dobrze przystosowane środowisko pracy, niwelujące zagrożenia dla zdrowia wynikające ze środowiska pracy, profilaktyka chorób wynikających ze środowiska pracy</p> <p>IV. Usługi rozwojowe w Podmiotowym Systemie Finansowania dla pracodawców i ich pracowników, zgodne z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o BUR)</p> <p>V. Kompleksowe działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem, w przedsiębiorstwach poprzez upowszechnianie mentoringu w miejscu pracy, rozwijanie kompetencji osób starszych, promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się</p> <p>VI. Wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym we wprowadzaniu pracy zdalnej</p> <p>VII. Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia, zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika lub osób odchodzących z rolnictwa</p> <p>VIII. Zastosowanie instrumentów służących ochronie pracowników, zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku zaistniałej sytuacji kryzysowej, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo psychologiczne; • doradztwo zawodowe; • dodatki motywacyjne dla osób realizujących mentoring w miejscu zatrudnienia; • środki finansowe na kontynuację zatrudnienia; • dostosowanie stanowisk pracy do potrzeb pracowników i pracodawców; • formy wsparcia dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników projektu (np. profilaktyka chorób wynikających ze środowiska pracy); • refundacja kosztów opieki nad dzieckiem lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Priorytet X
Lepsza edukacja
Cel szczegółowy

Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Programy systemowego wsparcia doradztwa zawodowego lub edukacyjno-zawodowego, w tym m.in. podnoszenie kompetencji doradców zawodowych i edukacyjnych oraz ich dostępność dla uczniów, wsparcie budowania i rozwoju sieci współpracy doradców zawodowych

II. Program systemowego wsparcia efektywności nauczania języka angielskiego w regionie: dodatkowe zajęcia z języka angielskiego dla uczniów szkół osiągających wyniki egzaminów z języka angielskiego, niższe niż średnia wojewódzka

III. Promocja i upowszechnienie informacji w zakresie kształcenia w regionie, w tym kształcenia zawodowego, m.in. poprzez targi edukacyjne, spotkania zawodoznawcze / wizyty studyjne w liceach, technikach, szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, na uczelniach i u pracodawców

IV. Działania na rzecz upowszechnienia idei uczenia się przez całe życie

Cel szczegółowy

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

W zakresie edukacji przedszkolnej

I. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego i związanej z tym bazy lokalowej i dydaktycznej

II. Unowocześnianie istniejącej bazy lokalowej i dydaktycznej w zakresie edukacji włączającej przedszkolnej

III. Programy rozwojowe OWP, uwzględniające m.in.:

- poprawę dostępności OWP;
- dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wychowawcze oraz specjalistyczne;
- pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci, rodziców/opiekunów i nauczycieli, w tym w zakresie stymulowania rozwoju dziecka, rozwijania kompetencji wychowawczych i opiekuńczych, działania na rzecz usprawniania relacji i współpracy kadry z rodzicami/opiekunami;
- doskonalenie zawodowe kadry OWP (w tym nauczycieli i kadr zarządzających), w szczególności w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi zdolnymi i z dziećmi z niepełnosprawnościami, podnoszenie jakości systemu zarządzania OWP

W zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego

IV. Programy rozwojowe szkół, uwzględniające m.in.:

- dostosowanie szkół i realizowanego nauczania do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz do potrzeb nauczycieli z niepełnosprawnościami, w tym upowszechnienie modelu dostępnej szkoły;
- organizację i realizację dodatkowej oferty dydaktycznej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych);
- rozwój umiejętności uczniów poprzez wsparcie potencjału dydaktycznego szkół;
- organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów (w tym realizację zajęć rewalidacyjnych), wsparcie rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju ucznia oraz doskonalenia umiejętności wychowawczych, a także zwiększenie kompetencji kadr oświaty w zakresie zapobiegania przemocy i dyskryminacji;
- doradztwo edukacyjno-zawodowe lub zawodowe dla uczniów (w tym indywidualne oraz na każdym etapie kształcenia zajęcia zawodoznawcze u pracodawców);
- współpracę szkół ponadpodstawowych z uczelniami i pracodawcami, w szczególności organizację staży dla uczniów u pracodawców;
- wsparcie uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień i kwalifikacji zwiększających ich szanse na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych;
- doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym w ramach szkoły ćwiczeń;
- podnoszenie jakości systemu zarządzania szkołami i placówkami oświatowymi, w tym kompetencji kadry zarządzającej;
- wdrażanie nowych, innowacyjnych form nauczania

V. Programy pomocy stypendialnej dla uczniów zdolnych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej

VI. Wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną

VII. Wsparcie procesu transformacji szkolnictwa specjalnego, poprzez m.in. wsparcie uczniów szkół specjalnych i ich rodziców w procesach integracji w szkolnictwie ogólnodostępnym, w procesach kształcenia zawodowego, przygotowania do pracy, wsparcie kadr szkół specjalnych w realizacji działań edukacji włączającej, wspieranie działań realizowanych w partnerstwie szkół specjalnych ze szkołami ogólnodostępnymi, uczelniami i pracodawcami

W zakresie kształcenia zawodowego

VIII. Programy rozwojowe szkół, uwzględniające m.in.:

- współpracę szkół i centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego z pracodawcami i uczelniami w celu zwiększenia potencjału szkół, w szczególności poprzez organizację zajęć dla uczniów;
- dodatkowe zajęcia specjalistyczne umożliwiające uczniom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności zawodowych, w szczególności w zakresie zielonej transformacji oraz kompetencji cyfrowych;
- wsparcie nauczycieli (w tym nauczycieli zawodu) oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakresie uzyskiwania uprawnień/kwalifikacji do nauczania zawodu, w zakresie odbywania staży/szkoleń branżowych;
- wsparcie osób posiadających przygotowanie zawodowe uznane przez dyrektora szkoły lub placówki za odpowiednie do prowadzenia zajęć z zakresu kształcenia

zawodowego w zakresie uzyskiwania uprawnień/kwalifikacji do nauczania zawodu, w zakresie odbywania staży/szkoleń branżowych
Cel szczegółowy
Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Wsparcie osób dorosłych w rozwoju i nabywaniu nowych umiejętności, kwalifikacji i kompetencji, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych, a także umiejętności podstawowych i przekrojowych oraz ich weryfikacja poprzez odpowiednie egzaminy poprzez m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych, w ramach PSF dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje umiejętności / kompetencje lub nabyć kwalifikacje (w tym włączone do ZRK), w tym wsparcie dla osób z najtrudniejszych grup docelowych - za pośrednictwem BUR; • podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe dla grup wykluczonych cyfrowo (realizowane poza systemem BUR i PSF), umożliwiające wdrażanie Upskilling pathways <p>II. Wsparcie jakości kształcenia i rozwoju elastycznego systemu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym realizowanych w trybie zdalnym</p> <p>III. Wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych (np. LOWE) np. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami</p>

<p>Priorytet XI</p> <p>Rozwój zrównoważony terytorialnie</p>
Cel szczegółowy
Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu
<p>I. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR. Inwestycje będą obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp., dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych</p> <p>II. Ochrona, rozwój i promowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury</p>

Inwestycje będą obejmowały m.in. działania na rzecz ochrony zabytków ruchomych, roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące zabytków i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem (m.in. mała architektura, tereny zielone, ścieżki piesze) oraz obiektów infrastruktury kultury, zachowanie, upowszechnianie i ochronę dziedzictwa niematerialnego, digitalizację dóbr kultury. Działania te powinny mieć na celu zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy MOF przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności turystycznej tych obszarów

III. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, tj. w szczególności zwiększanie odporności lokalnej gospodarki, w tym infrastruktury, na nieprzewidziane sytuacje kryzysowe

IV. Rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe (poza obszarami Natura 2000) stanowiące o ich potencjale, w tym m.in. o wysokiej atrakcyjności turystycznej

Inwestycje będą obejmowały m.in. działania w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury turystycznej i zagospodarowania turystycznego, obiektów dziedzictwa naturalnego wraz z zagospodarowaniem terenów wokół m.in. mała architektura, tereny zielone, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe), tworzenia sieciowych produktów turystycznych, dywersyfikacji produktów turystycznych oraz projekty zrównoważonej turystyki mające na celu zwiększanie zatrudnienia i stworzenie wysokiej jakości miejsc pracy

IV. Przygotowanie terenów inwestycyjnych i zapewnienie infrastruktury biznesowej lub poprawa infrastruktury istniejących terenów, w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi

Cel szczegółowy

Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Rodzaje projektów planowanych do wsparcia w ramach celu

I. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów innych niż miejskie w oparciu o gminne programy rewitalizacji. Inwestycje będą obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji infrastruktury i przestrzeni publicznej, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej oraz poprawę środowiska zamieszkania

Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp. Dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych.

II. Ochrona, rozwój i promowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

Inwestycje będą obejmowały m.in. działania w zakresie ochrony zabytków ruchomych, roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące zabytków i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem (m.in. mała architektura, tereny zielone, ścieżki piesze) oraz obiektów infrastruktury kultury, zachowanie, upowszechnianie i ochronę dziedzictwa niematerialnego, digitalizację dóbr kultury

III. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, tj. w szczególności: zwiększanie odporności lokalnej gospodarki, w tym infrastruktury, na nieprzewidziane sytuacje kryzysowe

IV. Rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe (poza obszarami Natura 2000), stanowiące o ich potencjale, w tym m.in. o wysokiej atrakcyjności turystycznej

Inwestycje będą obejmowały m.in. działania w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury turystycznej i zagospodarowania turystycznego, obiektów dziedzictwa naturalnego wraz z zagospodarowaniem terenów wokół (m.in. mała architektura, tereny zielone, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe), tworzenia sieciowych produktów turystycznych, dywersyfikacji produktów turystycznych a także projekty zrównoważonej turystyki mające na celu zwiększenie zatrudnienia i stworzenie wysokiej jakości miejsc pracy

IV. Przygotowanie terenów inwestycyjnych i zapewnienie infrastruktury biznesowej lub poprawa infrastruktury istniejących terenów w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi